

Zrýchlenie čerpania verejných zdrojov (najmä „Eurofondov“ - EŠIF) so špeciálnym zameraním na roky 2023 a 2024
(pracovný materiál)

RÚZ predkladá na rokovanie HSR SR stručný pohľad na situáciu ohľadne využívania eurofondov. Súčasne požadujeme, aby na nasledujúce rokovanie HSR SR predložila vláda SR/MIRRI ucelený plán včítane jednotlivých krokov, prostredníctvom ktorého bude reálne zabezpečenie čerpania všetkých dostupných zdrojov minimálne na roky 2022 a 2023, čím sa predíde ich vráteniu alebo dekomitmentu.

Slovenská vláda má za úlohu v nasledujúcich rokoch umožniť čerpanie veľkého množstva financií prioritne z nasledujúcich zdrojov:

- EÚ fondy 2014-2020 (8 MLD euro)
- EÚ fondy 2021-2027 (13 MLD euro)
- Plán Obnovy (6,5 MLD euro) - do roku 2026
- Spoločná poľnohospodárska politika (5 MLD euro)
- iné

Aktuálne z dôvodu zle nastavených a ešte horšie fungujúcich procesov a postupov na Slovensku dôjde k nedočerpaniu veľkého balíka finančných zdrojov a k ich vráteniu do Bruselu. Súčasné nastavenie procesov a ich tempo neumožňujú vyčerpanie týchto zdrojov.

Modelový časový harmonogram čerpania (optimistický variant):

Príprava výzvy - 3 mesiace
Zverejnenie
Podávanie projektov - 2 mesiace
Hodnotiaci proces a schvaľovanie - 12 mesiacov
Verejné obstarávanie - 3 mesiace
Realizácia investícií - min. 6 -12 mesiacov
Kontrola žiadosti o platbu - 3 mesiace

Modelový časový harmonogram čerpania (realistický variant – stavebné zákazky):

Príprava výzvy - 3 mesiace
Zverejnenie
Podávanie projektov - 2 mesiace
Hodnotiaci proces a schvaľovanie - 12 mesiacov
Verejné obstarávanie - 9 mesiacov
Realizácia investícií - min. 12 -36 mesiacov
Kontrola žiadosti o platbu - 3 mesiace

Najkritickejšie sú nasledovné roky 2022 a 2023, pretože v rámci týchto dvoch rokov treba vyčerpať :

- 8 MLD euro zo sedemročnice EU fondov 2014-2020
- 1,3 MLD euro z novej sedemročnice 2021-2027 EU fondov (pomerne k celkovému čerpaniu)

- 1,5 MLD euro z Plánu obnovy (pomerne)
- 1 MLD euro zo Spoločnej poľnohospodárskej politiky (pomerne)

Spolu teda za roky 2022 a 2023 cca 12 MLD euro!

Pri aktuálnom tempe čerpania cca 1,2 MLD za rok je riziko prepadu veľkého množstva finančných zdrojov. Je na mieste položiť si otázku, či sa SR nestane čistým prispievateľom do rozpočtu EÚ.

Vláda samotná (dáta MIRRI) vo svojich analýzach uvádza, že v roku 2022 vyčerpáme 1,8 MLD euro a potom v roku 2023 sa idealisticky očakáva dočerpanie 6,2 MLD euro.

Takisto treba podčiarknuť, že zo schválených a zazmluvnených projektov sa reálne vyčerpá iba cca 70%! (tzv. skryté nečerpanie).

Treba upozorniť aj na súbežné procesy – teda že sa vláda nemôže sústrediť iba na čerpanie, pretože ostatné zdroje treba priebežne sledovať, monitorovať a nové alokovať do nových výziev.

Najväčšia položka – 8 MLD euro zo starej sedemročnice eurofondov je už síce celá alokovaná (priradená k výzvam a projektom), ale je evidentné, že takto alokované zdroje sa nevyčerpajú, a teda nielenže treba zrýchliť čerpanie, ale v prvom kroku prehodnotiť ich samotnú alokáciu!

Reálna hrozba nevyčerpania finančných zdrojov môže presiahnuť 3 mld Eur.

Ak sa má ešte vôbec využiť šanca na dočerpanie aspoň časti zdrojov je nevyhnutné zásadne zjednodušiť a zrýchliť procesy a presunúť zdroje tam, kde sa reálne čerpajú, a teda predovšetkým do súkromného sektora.

Jednak kvôli jeho väčšej flexibilitate, ale aj kvôli tomu, že súkromný sektor reálne vytvára hodnoty pre túto spoločnosť. Sú to teda peniaze nielen „vyčerpané“, ale aj správne a vhodne investované.

Taktiež z dôvodu potreby dofinancovania zvýšených nákladov stavebníctva, ktoré vyplývajú z nepredpokladaného nárastu cien stavebných materiálov ako aj ich nedostupnosti s cieľom zabezpečiť pokračovanie v realizácii rozostavaných ako aj vysúťažených stavieb - zníženie rizika skrytého nečerpania

Jednou z efektívnych možností je prostredníctvom jednoduchého voucherového systému podporiť firmy v ich inovačnom napredovaní.

Je vhodné priorizovať tie firmy, ktoré budú na základe vyhodnotenia ich historického príspevku pre spoločnosť hodnotené ako spoločensky zodpovedné. Tie, ktoré vytvárajú pridanú hodnotu, zamestnanosť a zodpovedne platia dane a odvody.

Pre reálne zrýchlenie a zjednodušenie procesov je nevyhnutné implementovať opatrenia, ktorých zavedenie bude mať okamžitý efekt na zrýchlenie čerpania:

1. Zamedziť časovej nepredvídateľnosti – dodržiavať Indikatívne harmonogramy výziev a skrátiť hodnotiaci proces na čo najkratší čas;
2. Umožniť žiadateľom zo súkromného sektora zálohové platby
3. Nepožadovať záloh na personálne výdavky v projektoch
4. Požadovať splnenie PPP (podmienok poskytnutia podpory/príspevku) ku dňu podpisu Zmluvy o NFP, nie ku dňu podania Žiadosti o NFP (resp. ponechať výber na žiadateľovi)
5. Projekty s dostatočným bodovým hodnotením z „odborného hodnotenia“ zaraďovať do zásobníka projektov (neposielať rozhodnutie o neschválení)
6. Na zrýchlenie čerpania umožniť Poskytnúť blokové granty cez „sprostredkovateľa“ (ako funguje napríklad SIH)
7. V stavebných zákazkách dofinancovať zdokladovaný a zdôvodnený nepredvídateľný nárast zmluvných nákladov.